

Znaczący wkład badań Ewy Wysockiej w rozwój polskiej pedagogiki społecznej

BOGUSŁAW ŚLIWERSKI

Uniwersytet Łódzki

ORCID: 0000-0002-3875-8154

Wprowadzenie

Dziękując za możliwość włączenia się do tomu jubileuszowego, który jest poświęcony działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej profesor Ewy Wysockiej z Uniwersytetu Śląskiego, stanąłem przed dylematem, jak oddać w krótkiej formie niezwykle wartościowy wkład Jubilatki do polskiej pedagogiki, a jest on znaczący. Autorka znakomitych książek z teoretycznych i empirycznych podstaw wychowania reprezentuje bowiem rzadką w naszym środowisku grupę pracowników naukowych, którzy legitymują się interdyscyplinarnym wykształceniem zawodowym i właściwym, bo uwzględniającym nie tylko podstawy teoretyczne, metodologiczne, ale i praktyczne, przygotowaniem do pracy akademickiej. Z wykształcenia jest bowiem psycholożką i pedagożką, która ukończyła studia doktoranckie na kierunku socjologia. Pracowała jako pedagog w szkole podstawowej oraz jako psycholog-diagnosta w poradni psychologiczno-pedagogicznej. Była też konsultantką w ośrodku pomocy społecznej.

Tak szerokie i bogate w doświadczenie zawodowe zaangażowanie w polskim ustroju szkolnym sprawiło, że adekwatnie do rozwiązywanych problemów mogła wykorzystywać nabyte kwalifikacje psychologiczne, socjologiczne i pedagogiczne. Rozwijiała swój warsztat badawczy w jednej z najlepszych katedr

naukowych na Uniwersytecie Śląskim w ramach pedagogiki społecznej, ale także metodologii badań pedagogicznych. Znakomicie połączyła tu swoje szerokoprofilowe przygotowanie do zawodów społecznych z zadaniami akademickimi jako dydaktyk, kształcąca przyszłych pedagogów i włączająca się z dużym zaangażowaniem w prace na rzecz środowiska życia i prace, które znajdują bezpośrednią możliwość ich aplikacji w praktyce psychopedagogicznej.

Charakterystyczne w podejściu badawczym Ewy Wysockiej jest dostrzeżenie aspektów praktycznych wiedzy naukowej pod kątem możliwego wykorzystania jej do organizowania czy animowania pomocy społecznej. Zamyśl badawczy znajduje właściwe uzasadnienie teoretyczne z uwzględnieniem rekonstrukcji głównych dotychczasowych wyników badań i występujących w danym zakresie tendencji poznawczych. Złożoność i wieloaspektowość wyłanianych przez nią problemów badawczych sprawiała, że jej wielostronne kompetencje znajdowały wzorcowe wykorzystanie. Cały dorobek naukowy Jubilatki lokuje się w obszarze badań pedagogiki społecznej, diagnostyki pedagogicznej i – jak to określają niemieccy i włoscy naukowcy – juwentologicznej, a więc mającej swoje odrębne tradycje w wiedzy naukowej, która obejmuje interdyscyplinarne badania nad młodzieżą jako odrębną kategorią psychopedagogiczną¹.

Dorobek publikacyjny E. Wysockiej jest imponujący, niezwykle spójny, wynikający z konsekwentnie prowadzonych badań na coraz wyższym poziomie metodologicznym i z uwzględnieniem nowych kontekstów, problemów czy kategorii poznawczych. Początkowo były to rozprawy poświęcone społeczno-kulturowemu i indywidualnemu wymiarowi religijności młodzieży, jej postawom wobec odmienności², zaś w kolejnym okresie jej zainteresowań badawczych pojawiały się analizy zjawisk społecznej patologii i związanych z nimi zagrożeń społecznych oraz rozprawy dotyczące metodologicznych podstaw badań diagnostycznych. Te ostatnie odnoszą się do pomiaru podstawowych środowisk wychowawczych oraz indywidualnego funkcjonowania jednostki w jej środowisku życia³,

¹ B. Śliwerski, *Pedagogika (wobec) młodzieży (hebagogika)* [w:] *Młodzież jako przedmiot i podmiot badań pedagogicznych*, red. A. Cybal-Michalska, Poznań 2019.

² E. Wysocka, *Młodzież a religia. Społeczny wymiar religijności młodzieży*, Katowice 2000; E. Wysocka, *Religijność a tolerancja. Obszary zależności*, Kraków 2000.

³ A. Nowak, E. Wysocka, *Problemy i zagrożenia społeczne we współczesnym świecie: elementy patologii społecznej i kryminologii*, Katowice 2001; E. Jarosz, E. Wysocka, *Diagnoza psychopedagogiczna. Podstawowe problemy i rozwiązania*, Warszawa 2006; E. Wysocka, *Człowiek a środowisko życia. Podstawy teoretyczno-metodologiczne diagnozy*, Warszawa 2007.

by zamknąć wieloletni okres doświadczeń naukowo-badawczych dwiema niezwykle cennymi rozprawami, którym poświęcę poniżej nieco więcej uwagi.

Badaczka problemów młodzieży

Jako członek Kapituły Łódzkiego Towarzystwa Naukowego Nagrody Imienia Ireny Lepalczyk miałem przyjemność rekomendowania do tej prestiżowej nagrody monografii Ewy Wysockiej pod tytułem *Doświadczenie życia w młodości – problemy, kryzysy i strategie ich rozwiązywania. Próba opisu strukturalno-funkcjonalnego modelu życia preferowanego przez młodzież z perspektywy pedagogiki społecznej*⁴. Jest to bowiem znakomita rozprawa naukowa, której wyjątkowe walory teoretyczne i badawcze potwierdziło całe grono Kapituły, przyznając Jej w 2010 r. nagrodę na najlepszą rozprawę naukową z pedagogiki społecznej. Ta prestiżowa nagroda, określana mianem pedagogicznego „Nobla”, potwierdziła jedynie, że są w kraju wybitni naukowcy, którzy potrafią prowadzić badania na najwyższym poziomie, a przy tym są to diagnozy o charakterze interdyscyplinarnym. Przykładowo, kiedy rekonstruowała poglądy naukowe na temat strategii radzenia sobie przez człowieka w sytuacjach kryzysowych, to podsumowała je czytelnym wskazaniem na te strategie, które stanowiły podstawę operacjonalizacji zmiennych. Doskonale wykorzystała je w konstrukcji własnego narzędzia badawczego.

Na tle heterogeniczności współczesnego dyskursu pedagogicznego zostały w tej rozprawie opublikowane wyniki projektu badawczego w paradygmacie strukturalno-funkcjonalnym, którego istotą było uchwycenie modelu życia polskiej młodzieży. Bardzo ciekawe i nowatorskie dla humanistyki było przyjęcie przez Badaczkę zawężonej perspektywy doświadczania życia w młodości z uwzględnieniem wyznaczników, które mają status samowiedzy, a więc charakter intrapersonalny. Było to o tyle nowatorskie, że osadzono diagnozę w specyficznych uwarunkowaniach (auto)socjalizacyjnych ponowoczesnego świata.

Wartościowy wkład w rozwój pedagogiki społecznej E. Wysockiej można odczytać w logicznej strukturze, przejrzystości i kompletności prezentowanych

⁴ E. Wysocka, *Doświadczenie życia w młodości – problemy, kryzysy i strategie ich rozwiązywania: próba opisu strukturalno-funkcjonalnego modelu życia preferowanego przez młodzież z perspektywy pedagogiki społecznej*, Katowice 2010.

w niej treści. Nie mamy tu do czynienia z powielaniem znanych od kilkudziesięciu lat stanowisk teoretycznych w polskiej pedagogice społecznej, ale ze wzbogaceniem ich o najnowsze dyskursy pedagogiczne i teorie nauk z nią współdziałających. Doskonale Autorka poradziła sobie z łączeniem kanonu uniwersalnej wiedzy z nowym jej odczytaniem i podejściem poznawczym. Każda z występujących w jej badaniach zmiennych znalazła swoje wyjaśnienie teoretyczne, a co ważne, została zdefiniowana na podstawie uściślenia owych fenomenów z uwzględnieniem aktualnego stanu wiedzy, co sprawiło, że dysertację wyróżniały wysokie walory poznawcze.

Z zawartości książki przebijają nie tylko erudycja, ale także trafność doboru źródeł wiedzy. Czytając poszczególne rozdziały tego dzieła, włączamy się płynnie w narrację, nabierając zarazem przekonania, że nic nie pojawia się w niej przypadkowo, a wiedza psychologiczna na temat analizowanego zjawiska niezwykle trafnie wzbogacana jest o analizę socjologiczną czy filozoficzną. E. Wysocka zaprezentowała wyczerpujący poznawczo wizerunek młodości jako kategorii rozwojowej i społecznej oraz fenomen młodzieży jako kategorii socjologicznej i pedagogicznej.

Poświęcam tej książce szczególną uwagę, gdyż jest ona wartościowym przykładem prezentacji fundamentalnych kategorii humanistycznych, które można wyrazić w języku pedagogiki społecznej. W publikacji znalazło się wiele wątków oryginalnych dla literatury przedmiotu, zaś analiza świata życia młodzieży dokonywana jest w aspektach teoretycznym i empirycznym, co doprowadziło Autorkę do określenia modelu pomocy wspierającej rozwój młodego pokolenia. Wreszcie, istotną wartością pracy badawczej, która znalazła swą najlepszą egzemplifikację w niniejszej książce, jest fakt, że dzisiejsza Jubilatka wyniki swej twórczości naukowej wykorzystywała także w praktycznym i społecznym polu własnego działania. Podejmowała bowiem szereg inicjatyw i cyklicznych działań, których celem była aplikacja rezultatów jej badań w praktyce oświatowo-wychowawczej.

Inny krąg tematyczny rozpraw naukowych E. Wysockiej obejmuje zagadnienia integralnie, a przy tym znacznie szerzej i głębiej związane z pedagogiką społeczną, gdyż pokazuje w nich, jak diagnozować życie jednostki z uwzględnieniem środowiska życia oraz uwzględniając występujące w nim problemy i zagrożenia rozwojowe. Mam tu na uwadze rozprawę⁵, w której odnajdziemy

---

⁵ E. Wysocka, *Człowiek a środowisko życia...*, op. cit.

rozwiązania teoretyczne i pragmatyczno-metodologiczne, dotyczące warsztatu diagnozy podstawowych środowisk socjalizacyjnych jednostki i ich uwarunkowań. Przyjęte przez Autorkę podejście systemowe porządkuje dotychczasowe modele diagnostyczne w pedagogice społecznej, uczula nas na istniejące między nimi różnice oraz konieczność dynamicznego i wieloaspektowego badania ważnych w życiu jednostki środowisk wychowawczych, oraz zakłada łączną analizę tych zjawisk w wymiarze temporalnym, a zatem z uwzględnieniem perspektywy czasowej – przeszłości, teraźniejszości i przyszłości. Literaturę rodzimą w tym zakresie znacząco wzbogaca o najnowsze podejście do tych kwestii badaczy spoza granic naszego kraju.

Jej rozprawa o problemach i zagrożeniach społecznych⁶ stanowi bardzo dobry przegląd stanu wiedzy na ten temat, w którym uwzględniono dominujące i zróżnicowane zarazem w społeczeństwie otwartym zjawiska patologiczne w kontekście ich uwarunkowań kulturowych, historycznych i społecznych. We wprowadzeniu do powyżej książki stwierdza, że tradycyjny system wychowania i życia społecznego „[...] staje się już powoli nieaktualny, choć pogłębianych i zakresowo szerokich badań nad tym problemem w chwili obecnej nie ma”⁷. Proponuje ten typ syntez naukowych, które doskonale sprawdzają się w kształceniu akademickim, gdzie są wykorzystywane do konstruowania problematyki zajęć dydaktycznych, prowadzenia seminariów magisterskich czy projektowania nowych tematów badawczych. W tym przypadku zasadnie podjęła kwestie działań o charakterze profilaktycznym, by młode pokolenia nie odczuwały tak silnie i destrukcyjnie skutków dezorganizacji społecznej, jakie są następstwem procesów transformacyjnych czy dysfunkcji środowisk ich codziennego życia.

Na podkreślenie zasługuje też współpraca E. Wysockiej z Biurem ówczesnego Rzecznika Praw Obywatelskich, gdzie w ramach Ruchu Przeciw Bezradności Społecznej kierowała pracami zespołu ds. młodzieży na rzecz przygotowania strategii przeciwdziałania bezradności społecznej i wykluczeniu społecznemu. Nie mniej ważnym aspektem jej działalności w tym obszarze były działania naukowe ukierunkowane bezpośrednio na ich aplikację w praktyce. Wybrany

---

⁶ E. Wysocka, *Diagnoza w resocjalizacji. Obszary problemowe i modele rozwiązań w ujęciu psychopedagogicznym*, Warszawa 2008; E. Wysocka, *Doświadczenie życia...* op. cit.

⁷ E. Wysocka, *Doświadczenie życia...*, op. cit., s. 18.

przykładem jest opracowanie merytoryczne projektu i koordynacja jego prac, które były realizowane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego przy współudziale MEN (<http://www.wybieramzawod.pl/testy-i-materialy>).

Kluczowy wkład w diagnostykę pedagogiczną

Rozprawy E. Wysockiej z diagnostyki psychopedagogicznej⁸ są znakomitym, syntetycznym, autorskim, a z powodzeniem wykorzystywanym w kształceniu pedagogicznym w naszym kraju kompendium wiedzy z obszaru metodologii badań w naukach społecznych. Skupia się w nich na tych aspektach procesu poznawczego, które mają charakter czynnościowy, proceduralny, metodyczny, a pozwalający na zgromadzenie danych i właściwe poddanie ich analizie ilościowo-jakościowej oraz ocenie. Biorąc pod uwagę swoje zakorzenienie w pedagogice społecznej, skupia się przede wszystkim na diagnostyce zjawisk niedostosowania społecznego jednostki funkcjonującej w różnych środowiskach społecznych, a uwikłanej w kontekst kultury, czasu i przestrzeni, by odnieść je m.in. do możliwości resocjalizacji czy profilaktyki wychowawczej. Są to rozprawy znakomicie napisane, o logicznej strukturze i wyczerpującej rekonstrukcji teoretycznych podejść czy modeli poznawczych. Mają one swoje miejsce w kształceniu akademickim pedagogów i pedagogów specjalnych.

Opublikowanie przez E. Wysocką metodologicznych podstaw diagnozowania dysleksji rozwojowej dla potrzeb prognozowania trudności w uczeniu się przyczyniło się m.in. do uwzględniania wyników diagnoz w poradniach psychologiczno-pedagogicznych do zdawania przez uczniów z dysleksją egzaminów zewnętrznych na szczególnych warunkach. Złożoność i wieloaspektowość wyłanianych przez nią problemów badawczych dowodziła, jak wielostronne kompetencje mogą znaleźć właściwe wykorzystanie. Rozdziały metodologiczne w jej pracach badawczych mogą służyć w kształceniu pedagogicznym za wzór postępowania badawczego. Nie ma się jednak co dziwić, skoro sama jest autorką wielu rozpraw z metodologii badań pedagogicznych. Sposób prezentowania uzyskanych danych empirycznych, ich interpretacja i odniesienie się do własnych hipotez zachęca do kontynuowania tego typu dociekań, a zarazem

⁸ E. Wysocka, *Diagnostyka pedagogiczna*, Kraków 2013; E. Wysocka, *Diagnoza pozytywna w resocjalizacji. Warsztat diagnostyczny pedagoga praktyka*, Katowice 2015.

potwierdza, jak można formułować nowe sądy o uchwyconych zjawiskach czy generować na tym tle kolejne problemy badawcze.

Mimo iż wydawałoby się, że rozkład wyników badań mógł być przewidywalny, to jednak dzięki poprawnie dokonanej analizie statystycznej istotności różnic w odniesieniu do interesujących ją zmiennych, potrafi wykazać, że uchwycone i omówione prawidłowości są statystycznie istotne lub nieistotne. Z wyników badań tegorocznej Jubilatki wyłania się obraz postaw młodzieży, ale nie uzurpuje ona sobie prawa do ich interpretowania w kategoriach powszechności czy bezwzględnej obowiązywalności. Stara się je interpretować w szerszym kontekście społecznych i kulturowych uwarunkowań życia współczesnej młodzieży oraz zróżnicowania jej świata wartości. Niezwykle pomocne jest zamieszczanie w książkach narzędzia badawczego własnej konstrukcji oraz tabelarycznego zestawienia uzyskanych danych, dzięki czemu jej diagnozy spełniają kryterium intersubiektywnej sprawdzalności i weryfikowalności.

Nie można nie dostrzec i nie wykorzystywać w kształceniu kadr pedagogicznych innej książki E. Wysockiej, a zatytułowanej *Diagnoza pozytywna w resocjalizacji. Warsztat diagnostyczny pedagoga praktyka*⁹. Merytoryczna zawartość rozprawy trafnie odzwierciedla wysokie kompetencje metodologiczne Autorki w paradygmacie badań ilościowych. Wspomniana rozprawa zasługuje na szczególne uznanie, bowiem jest rzadko spotykanym w naukach społecznych podejściem do teorii naukowej w jej ścisłym związku nie tylko z praktyką, której ma służyć i ją „oświecić”, ale także poszerzać pole samoświadomości metodologicznej badaczy i profesjonalistów. Pozytywny nurt myślenia o resocjalizacji zostaje pogłębiony o konieczność dostrzeżenia wagi procesu diagnostycznego, by przerwać w pedagogice powierzchowność diagnoz najczęściej sprowadzanych do badania opinii podmiotów resocjalizacji.

Kiedy pojawiła się ta książka na rynku wydawniczym, mogliśmy dostrzec znakomite przejście od dotychczasowego stanu wiedzy, w tym rozpoznania już istniejących modeli teoretycznych i różnego rodzaju rozwiązań praktycznych, do aplikacji metodologii badań i jej zastosowań w procesie dociekania złożoności uwarunkowań, istoty i następstw niedostosowania społecznego. Autorka nie pominęła w swojej monografii zachęcania czytelników do podejmowania działań praktycznych na rzecz pogłębionej i odpowiedzialnej resocjalizacji osób podlegających procesowi odbywania kary za dokonane przestępstwo.

⁹ E. Wysocka, *Diagnoza pozytywna w resocjalizacji...*, op. cit.

E. Wysocka reprezentuje w polskiej nauce humanistyczny nurt dociekań i badań osób, które mają problemy z własną socjalizacją. Wykazała natomiast, że można wyjść im naprzeciw, by złożoność i nieprzejrzystość otaczającego ich świata nie stanowiła kolejnej bariery w odczytywaniu ich człowieczeństwa i potencjału naprawy, by pozwolić im na ponowną integrację ze społeczeństwem.

Przyjęty przez E. Wysocką integralny model wielowymiarowego postrzegania człowieka poszerza pole nadziei na pracę nad sobą osób odbywających karę, na ich samodoskonalenie, ale też afirmację tak potrzebnego osobom wykluczonym wsparcia w ich trudnej fazie życia, być może także dla nich nieuświadomianej sobie w kategoriach niepotrzebnych strat. Antropologiczna perspektywa postrzegania człowieka jako istoty „stawającej się” i rozwijającej zarazem, niezależnie od tego, jakie wartości zostały przez nią zinterioryzowane, sprawia, że Autorka znakomicie łączy procesy adaptacyjne z możliwością transgresji personalnej. Jeżeli zechcemy to dostrzec, to będziemy mieli dostęp do skonstruowanej przez Nią naukoznawczej „skrzynki z narzędziami”, dzięki którym będziemy mogli niejako „włamać się” do codziennego świata życia i jego uwarunkowań osób już wykluczonych, wykluczanych czy zagrożonych tym procesem.

Struktura powyższej monografii jest logiczna i wyczerpująca, a przy tym jest znakomicie powiązana nie tylko z integralnym podejściem do resocjalizacji pozytywnej, ale także z wcześniej wydaną książką pt. *Diagnostyka pedagogiczna*¹⁰, którą poświęciła modelowi teoretycznemu i metodologicznemu pozytywnej resocjalizacji. Znakomicie powiązała podejście kumulatywne w badaniach z ujęciem transgresyjnym, dzięki czemu pojawiła się w tej subdyscyplinie nauk pedagogicznych nowa propozycja, która nie miała charakteru zamykającego stan rozwoju pedagogiki resocjalizacyjnej. Wprost przeciwnie, nastąpiło wzmocnienie i otwarcie tej nauki na możliwości konstruowania nowych modeli teoretyczno-praktycznych i powiązanych z nimi metod oraz technik i narzędzi badawczych.

Otrzymaliśmy więc rozprawę, z której korzystają osoby przygotowujące własne projekty badawcze z pedagogiki społecznej, w tym resocjalizacyjnej, i to bez względu na to, czy będą one powiązane z procesem kształcenia w toku studiów, przygotowaniem rozpraw naukowych czy doskonaleniem praktyki zawodowej. Nie muszę w tym miejscu przekonywać do humanistycznej

¹⁰ E. Wysocka, *Diagnostyka pedagogiczna*, Kraków 2013.

koncepcji resocjalizacji, gdyż ta wymaga zbieżności postaw pedagogów z pozytywnie rozumianą misją refleksyjnego otwierania się na *humanum* każdej jednostki ludzkiej, a tym bardziej będącej ofiarą czy sprawcą ZŁA.

Publikacja E. Wysockiej nie była adresowana tylko do pedagogów resocjalizacji, gdyż – jak pisała ponad czterdzieści lat temu Romana Miller¹¹ – socjalizacja każdej osoby nasycana jest w toku rozwoju człowieka wychowaniem i pseudowychowaniem, ale także coraz częściej dla niektórych osób (auto)psychoterapią lub (auto)resocjalizacją. Trafnie nasza Jubilatka pokazała błędy i deficyty autorytaryzmu, inżynierii społecznej, permissywizmu i wychowania spersonalizowanego. Stworzyła tym samym podstawę do wyjścia ku procesowi diagnostycznemu, a diagnostyce, która miałaby służyć restrykcjom statycznej resocjalizacji. Zła resocjalizacja może prowadzić do resocjalizacji zła, podczas gdy powinna służyć dobru i być jego nośnikiem, wiązać wartości moralne z aktywnością pomocową oferowaną Innemu. Co ważne, E. Wysocka konsekwentnie buduje i rozwija model resocjalizacji pozytywnej, który dzięki proponowanej diagnostyce może wreszcie znaleźć swoje miejsce w praktyce, w tym w naszym systemie oświatowym, ale i penitencjarnym. Jej rozprawy wspierają oddziaływania pedagogiczne na osoby niedostosowane społecznie, by możliwe było uruchomienie ich pozytywnego potencjału do zmiany jakości życia.

Największa zaś zaletą powyższej rozprawy jest krytyczne studium rozwiniętego już rynku testów i testowania ze szczególnym zwróceniem uwagi na znikomą liczbę wystandaryzowanych narzędzi diagnostycznych. Znakomicie, że Autorka wskazuje na ograniczenia testowania, gdyż nie może ono wystarczać do opartego na generalizacji wnioskowania o badanej osobie. Poprawne poznanie zaczyna się od diagnosty, od jego samoświadomości metodologicznej i refleksyjności w toku conceptualizacji oraz prowadzenia badań. Analizy i diagnostyczne studia E. Wysockiej powinny pomóc recenzentom rozpraw i raportów diagnostycznych nie tylko w uchwyceniu ich konstrukcji, ale także w często niedobrych doświadczeniach poznawczych diagnostów.

Bardzo dobrze, że E. Wysocka zdecydowała się upowszechnić także te narzędzia diagnostyczne, które są wynikiem jej wcześniejszych prac w ramach projektu finansowanego przez ORE z funduszy EFS. Zostały one opublikowane w powyższych ramach, a dzięki temu są dostępne dla zainteresowanych. Jedno z zawartych w tym tomie narzędzi (KNIS) sam zweryfikowałem w ramach

---

¹¹ R. Miller, *Socjalizacja – wychowanie – psychoterapia*, Warszawa 1981.

własnych diagnoz w szkolnictwie zawodowym i mogę w tym miejscu potwierdzić jego wysokie walory poznawcze i aplikacyjne. Sposób ich opisu jest bardzo klarowny, ufundowany na zagranicznej, najnowszej literaturze przedmiotu. Zaprezentowane modele diagnozy osobowości niedostosowanej społecznie czy identyfikacji potencjałów jednostki mają wysokie walory poznawcze, zaś dotychczas stosowane były w praktyce poradnictwa psychologicznego.

Zakończenie

Kreatywność naukowa, organizacyjna i dydaktyczna profesor Ewy Wysockiej, będąca owocem bogatego doświadczenia, wiedzy i wyobraźni, jest niezmiernie istotną właściwością uprawiania nauki i cechą mistrzów pracy naukowej w pedagogice, w tym szczególnie w pedagogice społecznej. Z tym większym więc poczuciem satysfakcji z lektur i osobistych spotkań z Jubilatką w ramach konferencji, seminariów naukowych czy obrad komisji w sprawach awansów naukowych młodych kadr kieruję w tym miejscu wyrazy uznania i wdzięczności za Jej wyjątkowy wkład w rozwój polskiej myśli i teorii pedagogicznej. Życzę dużo satysfakcji z dotychczasowych dokonań i dalszej, twórczej pracy naukowo-badawczej, by kolejne generacje naukowców miały szansę na spotkanie i czerpanie z bogactwa myśli i doświadczeń tegorocznej Jubilatki. Jak pisał w 1922 roku Romuald Minkiewicz: „W twórczej pracy umysłowej narodu nikt wyręczyć go nie może. Chcąc żyć, trzeba tworzyć”¹². Bogactwo twórczości naukowej Ewy Wysockiej jest tego najlepszym przykładem.

BIBLIOGRAFIA:

- Jarosz E., Wysocka E., *Diagnoza psychopedagogiczna. Podstawowe problemy i rozwiązania*, Warszawa 2006.
- Miller R., *Socjalizacja – wychowanie – psychoterapia*, Warszawa 1981.
- Minkiewicz R., *O polską twórczość naukową*, Warszawa 1922.
- Nowak A., Wysocka E., *Problemy i zagrożenia społeczne we współczesnym świecie: elementy patologii społecznej i kryminologii*, Katowice 2001.
- Śliwerski B., *Kształtowanie kompetencji personalnych i społecznych w szkole zawodowej*, „Ruch Pedagogiczny” nr 3, 2013.

¹² R. Minkiewicz, *O polską twórczość naukową*, Warszawa 1922, s. 6.

- Śliwerski B., *Pedagogika (wobec) młodzieży (hebagogika)* [w:] *Młodzież jako przedmiot i podmiot badań pedagogicznych*, red. A. Cybal-Michalska, Poznań 2019.
- Wybieram zawód*, <http://www.wybieramzawod.pl/testy-i-materialy>
- Wysocka E., *Młodzież a religia. Społeczny wymiar religijności młodzieży*, Katowice 2000.
- Wysocka E., *Religijność a tolerancja. Obszary zależności*, Kraków 2000.
- Wysocka E., *Człowiek a środowisko życia. Podstawy teoretyczno-metodologiczne diagnozy*, Warszawa 2007.
- Wysocka E., *Diagnoza w resocjalizacji. Obszary problemowe i modele rozwiązań w ujęciu psychopedagogicznym*, Warszawa 2008.
- Wysocka E., *Doświadczenie życia w młodości – problemy, kryzysy i strategie ich rozwiązywania: próba opisu strukturalno-funkcjonalnego modelu życia preferowanego przez młodzież z perspektywy pedagogiki społecznej*, Katowice 2010.
- Wysocka E., *Diagnostyka pedagogiczna*, Kraków 2013.
- Wysocka E., *Diagnoza pozytywna w resocjalizacji. Warsztat diagnostyczny pedagoga praktyka*, Katowice 2015.